

28.04.2025

5-А-Б кл.

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Наукове бачення світу.

Мета уроку: з'ясувати, що таке міфологія, релігія, атеїзм; як людина визначає свою належність до різних релігійних спільнот; пояснити, чим відрізняються людські спільноти в минулому та сучасності, яку роль у житті людини відіграє релігія; дати уявлення про правила, яких необхідно дотримуватися в різних спільнотах; вчити знаходити потрібну інформацію в підручнику та мережі Інтернет; продовжувати формувати основні предметні компетентності.

Актуалізація опорних знань

Мотивація навчальної діяльності

Наукове бачення світу базується на спостереженнях, дослідженнях та логіці. Наука дозволяє нам краще розуміти світ та пояснювати природні явища, які колись здавалися незрозумілими. Учені використовують методи наукового пізнання, такі як спостереження, експеримент, аналіз та узагальнення даних, щоб зрозуміти як працює світ навколо нас.

Вивчення нового матеріалу

ЯК НАВЧАЛИ В ДАВНИНІ СЬОГОДНІ

Перші школи з'являються за доби Стародавнього світу у Єгипті, Китаї, Індії, Греції. В школах вчили читати, писати, рахувати. Велику увагу в школах Стародавньої Греції надавали фізичному розвитку, музичній освіті.

У часи Русі-України освіту здобували при церквах і монастирях. Там навчали читати, писати, рахувати, церковного співу.

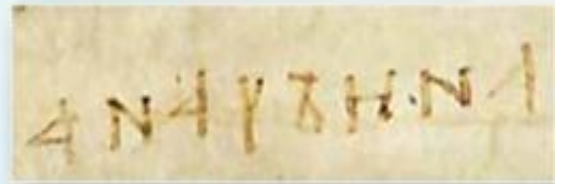
Деякі історики вважають, що дочка великого князя Київського Всеволода Ярославича - **Янка Всеволодівна** наприкінці XI ст. заснувала при монастирі школу для дівчат, де навчали грамоти, співам і шиттю та вишивці.

Напис на стіні Софійського собору в м. Київ

Янка Всеволодівна

Автограф Анни, доньки князя Ярослава Мудрого

На стінах Софійського собору досі є написи й малюнки, залишені священниками та відвідувачами собору. Ці написи та малюнки мають загальноприйнятту назву - **графіті**. Сьогодні виявлено понад 7000 графіті XI - початку XVIII ст.

Кількість графіті свідчить про високий рівень писемності в Русі-Україні.

ЯК НАВЧАЛИ В ДАВНИНІ СЬОГОДНІ

Фасад головного корпусу Львівського національного університету імені Івана Франка прикрашає напис латиною: «Patriae decori civibus educandis» («Освічені громадяни - окраса Батьківщини»).

Із накопиченням знань, розвитком міст, ремесел і зростаючою міццю середньовічних держав зростала потреба в освічених людях. У тих містах, де жили найбільш освічені, відомі викладачі, з'явилися перші вищі школи - університети.

Найдавніший університет Європи у 1088 р. було засновано в м. Болонья, що в Італії.

У XV ст. у Європі діяли вже 65 університетів. Найвідоміші з них - Паризький, Болонський, Оксфордський, Празький, Ягеллонський (Краківський).

Спершу українці, які хотіли здобути вищу освіту, навчалися в європейських університетах та досягали там значних успіхів. Наприклад, виходець з українського містечка Дрогобича **Юрій Котермак (Дрогобич)** (1450-1494 рр.) навчався в Ягеллонському університеті в Польщі, а згодом - в Болонському університеті в Італії.

В історію він увійшов як астроном, астролог, доктор медицини і філософії. Був обраний ректором Болонського університету.

Юрій Котермак (Дрогобич)

ЯК НАВЧАЛИ В ДАВНИНІ І СЬОГОДНІ

За козацьких часів освіту здобували діти різного віку та статку. Іноземний хроніст Павло Алеппський писав у зв'язку із цим: «У країні козаків усі діти вміють читати, навіть сироти».

Поширенню грамотності сприяло винайдення книгодрукування. У 1574 р. Іван Федорович надрукував у Львові книги «Апостол» і «Буквар».

Христина Алчевська

З давніх-давен головною вихователькою дітей в українській родині була жінка-мати, бабуся. Згодом заможні жінки виступали засновницями українських шкіл.

Серед перших українських учительок варто згадати Христину Алчевську (1841-1920 рр.). Христина Алчевська розпочинала свою педагогічну діяльність у Харківській недільній школі для дорослих. У 1862 р. відкрила безплатну жіночу недільну школу. Згодом на власні кошти заснувала школу для сільських дітей у селі Олексіївка на Луганщині. Х. Алчевська активно пропагувала ідею навчання дітей рідною мовою.

РОЗВИТОК НАУКИ: НАУКОВІ ЗНАННЯ В ДАВНИНІ СЬОГОДНІ

Наукові знання виникли з практичних потреб людини, пов'язаних з розвитком землеробства, ремесел, техніки, мореплавства. Вже в Стародавньому світі були здійсненні відкриття, якими світ користується донині.

Трактат «Мазі»

Допродія-Євпраксія

Витоки наукових знань в Україні сягають часів існування стародавніх грецьких міст-держав (VIII - VII ст. до н. е.) на берегах Чорного й Азовського морів.

Античні міста відзначалися значним розвитком освіти, медицини та культури. Особливу увагу приділяли медицині. Про це свідчать численні археологічні знахідки (хірургічні ножі, пінцети, голки тощо).

За часів України-Русі накопичувалися необхідні для життя знання. Наприклад, знання хімічних властивостей та особливостей будівельних матеріалів застосовували у виготовленні плінфи (будівельного матеріалу), скла, мозаїк, різнокольорових емалей, черні, фрескових розписів храмів тощо. Також у будівництві використовували математичні знання.

Належну увагу приділяли лікарській справі.

Першою визначною лікаркою в історії України-Русі була праправнучка Ярослава Мудрого **Добродія-Євпраксія-Зоя**. Євпраксія в 30-х роках XII ст. написала науковий трактат грецькою мовою «Алімма» (Мазі), який здобув популярність за межами Русі.

Це була перша відома авторська медична праця.

ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ

Сучасний науковий центр України - **Українська академія наук** - була заснована в 1918 р. за сприяння українських урядів доби Української революції.

Першим президентом Академії наук України був учений **Володимир Вернадський**. Попри всі труднощі, які випали на долю України у XX ст., українські вчені здійснювали важливі наукові відкриття, а результати їхніх досліджень прислужилися людству.

Будівля правління Національної академії наук України

Володимир Вернадський

Попри всі труднощі, які випали на долю України у XX ст., українські вчені здійснювали важливі наукові відкриття, а результати їхніх досліджень прислужилися людству.

Портрет цієї жінки висить при вході у павільйон історії програмування Музею комп'ютеризації поблизу Лондона.

Катерина Ющенко - українська вчена, програмістка, винахідниця. Вона створила одну з перших у світі мов програмування. К. Ющенко є авторкою першого підручника у галузі програмування в Радянському Союзі.

Катерина Ющенко

ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ

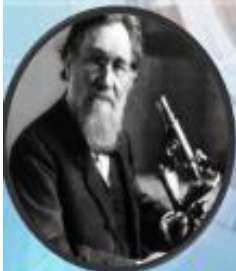
Окрім відкриттів у науці, найважливіше з яких - X-промені, що їх знаємо як рентгенівські, уродженець Тернопільщини Іван Пулюй був одним із головних проєктантів електростанцій у Європі, ініціював запровадження трамвая у Празі, удосконалив лампи розжарювання Едісона, завдяки яким вони стали служити набагато довше, був радником при імператорському дворі у Відні.

Іван Пулюй

Видатний вчений, один із основоположників ембріології і епідеміології, порівняльної патології, імунології та мікробіології, лауреат Нобелівської премії з фізіології та медицини (1908).

Набуття освіти, викладацька та наукова діяльність вченого були тісно пов'язані з містами України - Харковом і Одесою. Вчений був почесним професором Університету св. Володимира у Києві.

Ілля Мечніков

Перегляньте відео: <https://youtu.be/QVznL0awadU>

Повторення вивченого. Рефлексія.

Запитання і завдання

Виконайте онлайн-вправу

Кросворд навпаки. Уявіть себе розробником кросвордів — складіть запитання до запропонованого кросворда. Пам'ятайте, що запитання мають бути простими і допомагати швидко відгадати слово.

1 М
2 РЕЛІГІЯ 3 А
Ф
О
Л
4 МОНОТЕЇЗМ 5
Г 3 І
6 ПОЛІТЕЇЗМ Ф
Я

Домашнє завдання:

- Прочитати §32.
- Повторити тему «Голодомор 1932-1933 років»

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!